

פרפראות

פמאר

ואתחנן-ט"ו באב-נחמו-תשפ"ב

מספר העקרים

וספר החיים

איך בחר מש"ר בחיי

עוה"ז כשכל הטוב

צפון לו

שלא לבייש הוא דרכו של אהרון
שהיה אוהב שלום ורודף שלו

פרפראות

פאר

שלא לבייש הוא דרכו של אהרון שהיה אוהב שלום ורודף שלום אות כג

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

כג, שלא לבייש הוא דרכו של אהרון שהיה אוהב שלום ורודף שלום כד, ונראה לומר בדרך צחות, ענבי הגפן בענבי הגפן כה, ביאור מחול לצדיקים

א, ביאור היתה כאלמנה וגדול כים שברך ומעשה בספינה

כתיב (איכה פרק א פסוק א) "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה וגו'",

כתב רש"י היתה כאלמנה, ולא אלמנה ממש אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אצלה,

איתא בגמרא (תענית כ" ע"א סנהדרין ק"ד ע"א) היתה כאלמנה, אמר רב יהודה, לברכה, כאלמנה, ולא אלמנה ממש, אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים, ודעתו לחזור עליה,

כתב המהרש"א ולא אלמנה גמורה שתלך ותנשא לאחר,

כתיב (איכה ב' י"ג) "מה אעידך מה אדמה לך הבת ירושלם מה אשוה לך ואנחמך בתולת בת ציון כי גדול כים שברך מי ירפא לך",

איתא בגמרא (יבמות קכ"א ע"א) בענין מים שאין להם סוף אם אשתו מותרת להינשא לאחר אם לאו,

א"ר עקיבא, פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שמטרפת בים, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומנו, רבי מאיר, כשעליתי למדינת קפוטקיא, בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו, בני, מי העלך, אמר לי, גל טרדני לחברו וחברו לחברו, עד שהקיאני ליבשה. אמרתי באותה שעה, כמה גדולים

א, ביאור היתה כאלמנה וגדול כים שברך ומעשה בספינה
ב, על אלה אני בוכיה מכוון להלכות שבת
ג, איש ואיש יולד בה מכוון לאיש המצפה והצופה לראותה
ד, אמונה ע"י קבלה או ע"י ידיעה וחקירה במחלוקת רבי יוסי ורבי יהודה
ה, איך בחר מש"ר בחיי עוה"ז כשכל הטוב צפון לו מספר העקרים וספר החיים
ו, הציווי על קבלת שכר בעולם הבא
ז, משה רבינו לא רצה לקבל מתנת חינוס על מצוות שלא עשה
ח, ביאור אש אוכלה הוא ע"י זכו שכינה ביניהם
ט, בדרך הנ"ל יש לבאר הכתוב חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה
י, השאלות קבעת עתים לתורה וציפית לישועה מכוון לואתם הדבקים בה'
יא, ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת פתח ברבים וסיים ביחיד
יב, ביאורו בתפילת לכו נרננה שמצינו שהלשון סותר עצמו
יג, כשרונות האדם ומיקומם, החכמה, ההבנה, הזיכרון, ביאור המהר"ל
יד, מאז מתן תורה נתחייבו ישראל שלא לשכוח דבר אחד מהתורה
טו, למה הוסיף רבי יהושע בן חנניה דומה לאשה שיולדת וקוברת
טז, ממקום הנהמה משם הנחמה והשמעת ענוים הגיע זמן גאולתכם
יז, למה נקראו בשם ענוים
יח, ביאור הכתוב לא שכח צעקת ענוים
יט, ביאור למה היה הבשורה על הר גבוה
כ, ירמיהו ראה את התקוה טרם בא הרעה ע"י מקל שקד
כא, טעם לכך שעצם הלזו ניזון מסעודת דוד מלכא משיחא שיבוא בב"א
כב, נחמו נחמו נחמה אחת או שתיים רש"י לשיטתו והמהרש"א לשיטתו

פרפראות פאר

דברי חכמים, שאמרו, מים שאין להם סוף אשתו אסורה.

לפי"ז יש לבאר, ישראל נשואים לקב"ה, וגם אם רחק ממנו, וגם אם נראה הגלות כמים

ש אין להם סוף, האם ח"ו ח"ו נוכל להחליפו להינשא לאחר ר"ל, ע"ז אמרו מים שאין להם סוף, אשתו אסורה. ואינה יכולה להחליפו באחר, כי דעתו לחזור אליה, במהרה בימינו אמנו

ב, על אלה אני בוכיה מכוון להלכות שבת

כתיב (איכה פרק א פסוק טז) "על אלה אני בוכיה עיני עיני ירדה מים"

איתא בגמרא (שבת דף ע עמוד א) **אלה** הדברים - אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני.

מבואר שמלאכות שבת ילפינן ממלאכת המשכן,

לפי"ז אפשר לפרש, דבשעה שהמקדש-משכן קיים, ידעינן מה מותר ומה אסור בעשיית מלאכה בשבת, אך אם אין מקדש כיצד נדע מה הם המלאכות האסורות בשבת שילפינן מאלה הדברים, וזהו הפירוש על אלה כלומר, על המלאכות של שבת אני בוכיה, שלא נדע מהם.

ג, איש ואיש יולד בה מכוון לאיש המצפה והצופה לראותה

איתא בגמרא (כתובות דף ע"ה עמוד א'), **כתיב** (תהלים פ"ז ה') "ולציון יאמר **איש ואיש** יולד בה והוא יכוננה עליון", א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי, **אחד הנוולד בה, ואחד המצפה לראותה.** ע"כ,

עיין בתרגום ובמפרשים בתהלים ביאור הכפל **איש ואיש** המבואר בפנים רבות,

כתיב (דברים ג' כ"ה) "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנן",

איתא בגמרא (ברכות דף לב עמוד ב) גדולה תפלה יותר ממעשים טובים. שאין לך גדול במעשים

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

טובים יותר ממשה רבינו, אף על פי כן לא נענה אלא בתפלה, שנאמר, אל תוסף דבר אלי, וסמיד ליה, עלה ראש הפסגה וראה בעיניך,

איתא במדרש (ואתחנן פרק ג סימן כ"ג) מכאן ראינו כי אין בעולם גדול מתשובה ותפלה כי משה רבינו נגזר עליו גזירה שלא יכנס לארץ ולא יראה אותה, שנאמר אם יראה **איש** באנשים (דברים א' ל"ה),

ואין איש אלא משה, שנאמר והאיש משה עניו מאד (במדבר י"ב ג') וכיון שהרבה בתפלה, אמר לו הקדוש ברוך הוא עלה ראש הפסגה וגו' **וראה בעיניך** (פסוק כז), ע"כ,

ביאור בכפל הלשון איש ואיש

נ"ל שיש לפרש בכפל הלשון בפסוק, ע"ד אומרם ז"ל, **ואחד המצפה לראותה, כלומר שהאיש שנכתב בכפל, הוא האיש המצפה לראותה, וזהו משה הנקרא האיש משה, ולפי שאמר אעברה נא ואראה, וזהו האיש המצפה לראותה.**

ד, אמונה ע"י קבלה או ע"י ידיעה וחקירה במחלוקת רבי יוסי ורבי יהודה

בג' פסוקים בפרשתנו נחלקו רבי יוסי ורבי יהודה אם ניתן לצרפם לפסוקי מלכות של התקיעות

איתא בגמרא (ראש השנה ל"ב ע"ב) **שמע** ישראל ה' אלקינו ה' **אחד** (דברים ו' ד') **מלכות, דברי רבי יוסי.** רבי יהודה אומר, **אינה מלכות.**

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים (דברים ד' ל"ט) אין עוד, **מלכות, דברי רבי יוסי.** רבי יהודה אומר, **אינה מלכות.**

אתה הראת **לדעת** כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו (דברים ד' ל"ה) - **מלכות, דברי רבי יוסי.** רבי יהודה אומר: **אינה מלכות.**

אמונה בידיעה או ע"י שמיעה וקבלה

כתיב (ישעיהו פרק מ פסוק כח) "הלוא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו"

פירש הרד"ק

הלא ידעת - מדרך השכל מדעתך,

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב
ידיעה בהשגה מופתית, בנוסף על הקבלה
 מצד אבותיו, ע"כ,

מהי האמונה המשובחת שיבור לו האדם

כבר הדיו נשפך כמים והקולמוס נשתבר
 כפליים, מהי האמונה המשובחת שיבור לו
 האדם, **האמונה בקבלה בלבד**, או שיש
 להוסיף ולחקור גם ע"י **ידיעה בהשגה**
מופתית כדי להגיע לאמונה שלימה,

בעל המחבר הספר **"לב טוב"** פירוש על
"חובת הלבבות", נתן אל לבו לירד השדה
 וללקט באמרים, דבר דיבור על אופניו,

להביא את אלה הדורשים בשבח האמונה
 עפ"י **קבלה בלבד**, ואת האמונה עפ"י **חקירה**
 הם דורשים לגנאי,

והביא גם את אלה הדורשים בשבח האמונה
 גם ע"י **ידיעה מופתית וחקירה**,

האמונה טובה, והחקירה תועבה

בשו"ת **"חות יאיר"** סימן ר"ט, כתב ואפילו
 בייג עיקרי הדת שמוטל על כל איש ישראל
 להאמין בררנו והוכחנו **שהאמונה חיובית**
וטובה והחקירה תועבה אף כי לכאורה מדברי
 הרמב"ם במורה נבוכים משמע דלא נקרא
 אמונה כלל אם לא ע"צ הבירור מתוך
 החקירה, מ"מ ביררנו משאר דבריו שא"א
 לתפסם כפשוטן רק נאמינם בקבלה אמונת
 אומן.

הויכוח בין שני הגיסיס היעב"ץ ובעל העקידה

וכבר נחלקו בזה הני תרי צנתרא דדהבה הלא
 המה, **בעל העקידה** זצ"ל **רבי יצחק ארעמה**
 שהיה אחיה של זוגי של החסיד יעב"ץ זצ"ל,
 שחיבר ג' ספרים על ההתרחקות מהחקירות
 והפילוסופיא, ה"ה "מאמר האחדות" יסוד
 האמונה" ואור החיים", ומנגד, גיסו **בעל**
העקידה שחיבר את ספרו **עקידת יצחק** על
 יסוד הפילוסופיא,

ביאור המחלוקת בין רבי יוסי ורבי יהודה היא במחלוקת הנ"ל

מבואר, כי **הידיעה** הוא האמונה ע"י **חקירה**,
"וידעת היום" אתה הראת **לדעת** "שמע
 ישראל" ה' אלקינו ה' **אחד** וכידוע ע-ד
 שבשמע ישראל הם אותיות גדולות ומודגשות
 והם אותיות **דע**, כלומר היא **הידיעה**,

כתב המהרש"א (ראש השנה ל"ב ע"ב כי ה' הוא
 האלוקים), לפי שיש לאדם להאמין במציאות
 השם **בקבלה על פי התורה**,

ועוד נוסף להשיג **בשכלו** מציאות השם
 וחידוש עולם כמפורש בפסוק (ישעיהו מ' כ"ח)
הלא ידעת אם לא שמעת גוי כמ"ש פ"ק
 דתעניות, (תענית ב' ע"א),

כדכתיב (דברים פרק לב ג') "כי שם ה' **אקרא**
 הבו גודל לאלקיני הצור תמים פעלו", על כן
 אני **אקרא** לכם בתורה מציאות השם וחידוש
 עולם, בראשית ברא אלקים וגוי **דהיינו**
בקבלה,

אבל אתם תוסיפו בזה והבו גודל לאלהינו
 לידע זה במופת **וידיעת השכל** והיינו **הצור**
תמים פעלו, כי מצד **פעולתו שבעולם** יש
 להשיג מציאותו ואחדותו כמפורש פ"ק
 דתענית ע"ש, **עכ"ל המהרש"א**,

עוד כתב המהרש"א (תענית ב' ע"א ד"ה כתיב
 הכא) (איוב ה' ט') "עושה גדולות **ואין חקר**",
 וכתיב התם (ישעיהו מ' כ"ח) "הלא ידעת וגוי
ואין חקר לתבונתו", באה הגזירה שווה מאין
חקר לאין **חקר** ע"פ מה שכתבתי,

הגם שיש לאדם להשיג ולחקור במציאות
 העולם ובבריאתו מתוך הטבעיים, מ"מ מה
 שלא ישיג יתלה בקוצר השגתו בזה, וכי הוא
 עמוק ומי ימצאנו, וכמ"ש פ' אין דורשין
 (חגיגה י"ג ע"א) במכוסה ממך **בל תחקור**
 במה שהורשית התבונן,

וז"ש הלא ידעת אם לא שמעת וגוי בורא וגוי,
 ר"ל גם בלאו **שמיעה** מתוך התורה בראשית
 ברא, **שהוא בקבלה**,

הלא אפשר שידעת מתוך **החקירה** בזה,
 ומסיים אף על פי **שהורשית להתבונן** בזה
 מ"מ **אין חקר לתבונתו**, ומה שלא תשיג תתלה
 בקוצר השגתך ועומק המושג ממך, **עכ"ל**
המהרש"א,

מבואר, כי **הידיעה**, הוא האמונה בהשי"ת ע"י
ידיעה בהשגה מופתית, נוסף על האמונה
 מצד **הקבלה מצד אבותיו**, כאשר האריך בעל
 חובת הלבבות בשער היחוד,

וכ"כ השל"ה בפרק עשרה מאמרות, כי **וידעת**
 היום והשבות וגוי כי ה' הוא האלוקים, זו

ואף על גב שלא נתכוונו בעבודתם אל השכר הגדול הזה, מכל מקום לא היה להם ספק בו, וידעו כי על כל פנים שכר פעולתם הטוב ילך לפנייהם, כי אין בעולם ההוא תלונת צדיק ורע לו, ואין זה חידוש שעבד המלך יוציא פרוטה אחת של נחושת, לפי שבטוח שהמלך יתן לו במקומו אוצר של כסף וזהב, ונמצא לפי זה שכל עבודת האדם הוא בנוי על תקות הגמול, או בעולם הזה או בעולם הבא,

גם היה קשה בעיניו, שלא יהא לקונו נחת רוח ממנו רק ימי חיי הבלו בעולם הזה שהם כצל עובר, וכל הימים אשר יאריך בעולם הבא לא יהיה לקונו שום נחת רוח ממנו, ולכך, מרוב אהבתו אל השם יתברך, מאס אף בתענוג עולם הבא שהיה מוכן לו, ועשיית המצות בעולם הזה היה יותר מקובל עליו מן תענוג עולם הבא, לפי שרצה לעבוד את הש"י חיים ממש,

ללא שכר לעולם הבא, ולמדרגה זו לא הגיע שום ילוד אשה בעולם,

תשובת הקב"ה למשה רבינו

והקב"ה השיב לו, שאינו רוצה שיעבדהו שום יציר בחנם, ולכך יכניסו לגן עדן ויקבל שכרו,

וזהו שאמר רב לך אל תוסיף, שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן מפציר,

וחלילה לאדונינו משה שיהא סרבן מפציר אם לא לכבוד קונו, שרצה לעובדו בעבודה שלא עבדו בו שום אדם, דהיינו עבודת חנם ממש, שלא יהא מצפה לשום גמול, לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, והקב"ה לא רצה שיחיה נצח, כדי להראות את מידת טובו, שנאמן הוא לשלם שכר טוב ליראיו, עכ"ל ספר החיים,

בספר העקרים לקנות שלמות יותר

בעולם הזה

ספר העיקרים (מאמר ד פרק לב) ועל כן המשכיל בהיותו משער בטוב המגיע לאדם אחר המות לא יצטער מהמות אבל יכסוף אליה, להיותו יודע כי הגוף וכחותיו מטרידים הנפש מהשגתה ומהיותה בנועם מתמיד, וישפוט כי הצטער האדם על המות הוא כהצטער הולד בצאתו מרחם אמו בעבור שאינו יכול לשער הטוב המגיע אליו בלידה.

לפי הנ"ל יש לפרש, כי המחלוקת בין רבי יוסי ורבי יהודה היא, אם קבלת מלכות ע"י ידיעה וחקירה זו היא הקבלת מלכות האמיתית, וע"ז אומר רבי יוסי שהיא מלכות, ורבי יהודה סבר, שקבלת מלכות אמיתית היא האמונה ע"י שמיעה וקבלה ואין צריך לחקור, וכבר נפסקה הלכה כרבי יוסי.

ביאור הכתוב יוסיף דעת יוסיף מכאוב

ובכך פירשתי הפסוק בקהלת יוסיף דעת יוסיף מכאוב, שמי שרוצה לדעת הרבה, כלומר להשיג האמונה ע"י ידיעה, יוסיף מכאוב, משום שרבים הם הדברים שלא יוכל להבין, וזהו גרמא למכאובו, כמ"ש המהרש"א המובא לעיל, ומה שלא תשיג תתלה בקוצר השגתך ועומק המושג ממך, וזהו יוסיף מכאוב,

וכתב בעל לב טוב, לאחר שאסף כעמיר גורנה דברי המשבחים והפיכים, דלפי שרבו הדעות ואינו רוצה להטיל ראשו בין ההרים, לפיכך אינו כותב פירושו לשער היחוד בספר חובת הלבבות,

ה, איך בחר מש"ר בחיי עוה"ז כשכל הטוב צפון לו-מספר העקרים וספר החיים

למה רצה משה רבינו להיכנס לארץ

כתב בספר החיים, מאחי המהר"ל (מאמר חיים טובים, פרק שביעי עמוד ע"ו)

וכ"כ, אבל התמיה מאדונינו משה, שכבר הגיע לתכלית השלימות שאפשר להגיע, וגם הקב"ה הבטיחו כבר ברב טוב הצפון לו, ולא היה לו רק לכנוס לגן עדן, ואם כן איך בחר בחיי העולם הזה,

ומה שנראה לי בזה הוא, שמשה רבינו ע"ה רצה לעבוד את בוראו בדבר שלא עבדו שום אדם מעולם,

שהרי אפילו הקדושים חסידי עליון שנהרגו על קדושת השם יתברך, אף על גב שודאי זהו תכלית העבודה שאפשר לו לאדם לעבוד בו את בוראו, מכל מקום לא קצו בחיי שעה, רק בשביל שבטוחים הם כי בשעה קלה יקנו על ידי כך חיי העולם הבא, אשר יפה קורת רוח שלו שעה אחת, מכל חיי עולם הזה,

פרפראות פאר

ואולם מה שנמצא לצדיקים **כמשה רבינו** וזולתו יצטערו על המות, הנה הוא לפי שהם יודעים ששעור מדרגת הנפש בעולם הבא הוא כפי יתרון עבודתה בעולם הזה, והיו רוצין **לקנות שלמות יותר בעולם הזה** בחיים כדי שיזכו למדרגה יותר גדולה בעולם הבא, להיותם משערים גודל מדרגת השכר והתענוג ההוא, לא שיצטערו על היותם חושבים שהם נעתקים מהמציאות אל ההעדר לפי שאין מציאות לנפש בזולת הגוף, כמו שיחשבו הפתאים חלילה.

ו, הציווי על קבלת שכר בעולם הבא

רמז לפירוש בעל ספר החיים יש בסוף הפרשה, שכתוב (דברים ז' י"א) "אשר אנכי מצוך היום לעשותם", וכתב רש"י מחז"ל **היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם**, אפש"ל, כי הצווי הוא גם על לקבל שכרם, כפירוש הספר החיים שמש"ר לא רצה לקבל שכר והקב"ה צוהו לקבל שכר,

ביאור אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד

איתא בגמרא (עבודה זרה י"ט ע"א), **כתיב** (תהלים קי"ב א'), "אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד", אר"א, במצותיו - **ולא בשכר מצותיו**. ע"כ,

יש לומר, כי האיש זה משה, במצותיו חפץ ובשכר מצותיו אינו חפץ, ע"ד שפירש בספר החיים.

ז, משה רבינו לא רצה לקבל מתנת חינוך על מצוות שלא עשה

כתיב (דברים ג' כ"ה) "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנן",

איתא בגמרא (סוטה י"ד ע"א), דרש רבי שמלאי, מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י, וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה הוא צריך,

אלא כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימן אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי,

אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

עשיתם, שנאמר (ישעיהו נ"ג י"ב) "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל", ע"כ,

קושיית המהרש"א, והלא אמרינן אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס

כתב המהרש"א, (סוטה י"ד ע"א), וז"ל, וקשה דהיאך קאמר שהיה מבקש לקיים המצות כדי לקבל שכר עליהן, הא אמרינן, אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס,

מתרץ המהרש"א

וי"ל, דהיינו במצוה שנתחייב בה כבר, אבל הכא, שעדיין לא בא לא"י ששם חיובה, והקב"ה לא רצה שיהיה חייב בהו, שפיר מצי לבקש משום קבול שכרן ודו"ק, עכ"ל המהרש"א,

עוד יש לתרץ קושיית המהרש"א

אפשר לתרץ קושיית המהרש"א, איך היה מבקש לקיים המצות כדי לקבל שכר עליהן, משום שכאשר רצה משה רבינו לקיים מצוות התלויות בארץ, רצה לקיים גם מצוות מעשר,

ועל מעשר שפיר אפשר לבקש שכר. כדאיתא תענית ט' ע"א.

עוד יש לומר

מבואר שהקב"ה רצה לתת למשה רבינו שכר על מצוות שלא עשה כאילו עשה אותם, אך משה רבינו דעת אחרת היתה עמו שאינו רוצה לקבל שכר על מצוות התלויות בארץ שכאילו עשאו. ולכן רצה להיכנס לארץ ולקיימם ולא לקבל מתנת חינוך.

ח, ביאור אש אוכלה הוא ע"י זכו שכינה ביניהם

איתא בגמרא (כתובות קי"א ע"ב) **כתיב** (דברים ד' ד') "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (דברים ד' כ"ד), **כי ה' אלקיך אש אוכלה**,

אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב, כאילו מדבק בשכינה, ע"כ,

איתא בגמרא (סוטה י"ז ע"א), דרש ר"ע, איש ואשה זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן,

פירש רש"י, זכו, ללכת בדרך ישרה, שכינה ביניהם, שהרי חילק את שמו, ושיכנו ביניהם, **יו"ד באיש, וה"י באשה**, לא זכו אש אוכלתן, שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצא אש ואש. ע"כ,

לפי זה אפשר לומר, כי המשיא בתו לת"ח, בכך הוא מברר ומגלה שאינו בכלל אש אוכלתן, כי ע"י **משיא בתו לת"ח** אז הקב"ה ישרה שמו בתוך האש, **ונעשה איש ואשה**, שהרי הקב"ה מחלק אותיות שמו בשמותם, (כפירוש רש"י) ובכך, הוא יוצא מכלל **אש אוכלה**,

ובכך מבואר תירוץ הגמרא כפתור ופרח, דהקושיא היתה, הלא **אש אוכלה הוא**, וע"ז מתרצת הגמרא, דיש דרך, ע"י **איש ואשה** שישרו שכינה ביניהם, ואז נהפך **האש, לאיש ואשה**.

ט, בדרך הנ"ל יש לבאר הכתוב חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה

כתיב (זכריה פרק ב' ט' הפטרת תשעה באב) "ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה"

ע"ד הא דאיתא בגמרא (סוטה י"ז ע"א), דרש ר"ע, איש ואשה זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן,

יש לפרש, מה שאמר הכתוב חומת אש סביב, הכוונה לאש אוכלתן, וכדי להימנע מאש אוכלתן, פירשנו שיהיה שכינה ביניהם, ואז האש הופך לאיש ואשה,

וכך אפשר לפרש כונת הכתוב, **ולכבוד אהיה בתוכה**, כלומר אכניס את כבודי לתוך האש ואז יהיה איש ואשה זכו וכו'.

י, השאלות קבעת עתים לתורה וציפית לישועה מכון לואתם הדבקים בה'

מהבספר עולת אהרן

איתא בגמרא (כתובות קי"א ע"ב) **כתיב** (דברים ד' ד') "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (דברים ד' כ"ד), **כי ה' אלקיך אש אוכלה**,

אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב, כאילו מדבק בשכינה, ע"כ,

כתב רש"י (כתובות קי"א ב') העושה פרקמטיא מתעסק בממון ת"ח כדי להגיע לידם שכר, והם פנויין לעסוק בתורה על ידו,

איתא בגמרא (שבת ל"א א'), אמר רבא, בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו, נשאת ונתת באמונה, **קבעת עתים לתורה, צפית לישועה**, ע"כ,

כתב רש"י צפית לישועה, **לדברי הנביאים**.

בספר עולת אהרון מגאוני פולין הקדמונים מקשה, **צריך ביאור**, למה פירש רש"י צפית

לישועה, לדברי הנביאים, ולא לישועה הכתובה בתורה ובכתובים,

וכתב לתרץ, ונלע"ד, איתא בגמרא (סנהדרין צ"ט א), אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, **כל הנביאים** כולן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם, ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם, ולמהנה תלמיד חכם מנכסיו, אבל תלמידי חכמים עצמן - עין לא ראתה אלקים זולתך, ע"כ,

בכך מבאר בעולת אהרון למה פירש לדברי הנביאים

דדבר זה נודע, דמי שאינו עוסק בעצמו בתורה, צריך להחזיק ידי לומדי תורה,

ובזה א"ש, דשואלים לאדם קבעת עתים לתורה, ואם הוא משיב שלא היה זה באפשרי משום טרדות הזמן,

ע"ז שואלים אותו אם **צפית לדברי הנביאים, שכל הנביאים** כולן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם, **לעושה פרקמטיא ומהנה ת"ח**, ואם לא עסקת בעצמך בתורה היה לך לקיים **דברי הנביאים**, להנות ת"ח מנכסיו,

לפיכך פירש רש"י צפית לישועה הם **דברי הנביאים**, ודפח"ח ש"י.

יא, ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת פתח ברבים וסיים ביחיד

כתיב (דברים ד' כ"ט) "ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך",

והקשו, פתח בלשון רבים **ובקשתם**, שהם רבים המבקשים, **ומצאת**, הוא יחיד שמצא,

רבים מאוד תירצו הקושיה כדלקמן

איתא בגמרא (ראש השנה י"ח ע"א), תניא היה רבי מאיר אומר, שנים שעלו למטה וחוליין שוה, וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל,

מפני מה זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל, זה התפלל ונענה, וזה התפלל ולא נענה,

מפני מה זה נענה וזה לא נענה, זה התפלל תפלה שלימה נענה, וזה לא התפלל תפלה שלימה לא נענה, ע"כ

ובכך פירשו, שיש, שגם אם **רבים** המבקשים, כמ"ש ובקשתם, לשון רבים, ורק **האחד** נענה, ומצאת, והאחר לא, ולכן פתח ברבים, **ובקשתם**, וסיים ביחיד **ומצאת**.

תירוץ זה מובא, בספר יסוד אוהל מועד מפי הה"ג אב"ד בארזינאיע, הנזכר בשם אביו הה"ג מו"ה דובער זצ"ל אב"ד בעיר אוטיאן, שלו הסכמות מהדברי חיים, ממוהר"ר ר' אליהו חיים מייזל, והנציב מוולוז'ין, ועוד, הודפס בשנת תרל"ו כ"כ מובא ביאור זה בשם רבים, והגאון ז"ל.

יש לתרץ עוד,

דיש לחלק, בין בקשה לבין דרישה, **דבקשתם** שאמר בלשון רבים משום **שבבקשה** כל אחד רשאי, אבל **לבוא בדרישה** כמ"ש כי **תדרשנו** לא כל אחד יכול, כי צריך זכויות בשביל לדרוש, לכן נאמר בלשון יחיד,

עוד יש לחלק,

ע"ד המתפלל בעד חבריו, כדאיתא בגמרא (בבא קמא דף צב עמוד א) כל המבקש רחמים על חבריו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה,

לפי"ז י"ל ובקשתם בלשון רבים, שכל אחד המבקש יל עצמו יכול להענות, אבל כאשר **תדרשנו**, כלומר תבקש בעד חבריך. אז **ומצאת**, כלומר תמצא תחילה

יב, ביאורו בתפילת לכו נרננה שמצינו שהלשון סותר עצמו

לכו נרננה לה', כשאומר **לכו**, הרי המתפלל אינו כולל את עצמו אלא לכן אתם, ובאומרו **נרננה** הרי המתפלל כולל גם את עצמו, וא"כ הלשון סותר את עצמו,

יש לפרש, בפיוט לכה דודי שחיברו רבינו שלמה אלקבץ, איתא **לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה**, וכך יש לפרש, שיש כאן **שאלה ותשובה**, השאלה, בתפילה שלקראת שבת אמרינן **לכו ונלכה**, והרי יש כאן סתירה כמו שביארנו,

והתירוץ, כי היא **מקור הברכה**, א"כ יש לבקש שתחול הברכה, ובקשה נכונה היא ע"ד המתפלל בעד חבריו וכו', ולכן יאמר קודם **לכו**, כמתפלל בעד חבריו, וע"י זה **ונלכה**, ותחול הברכה על כולם, וזה הפירוש **בלכו נרננה**,

יג, כשרונות האדם ומיקומם, החכמה, ההבנה, הזיכרון, ביאור המהר"ל

כתיב (דברים ד' ו') "ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", וברש"י, ושמרתם זו משנה,

המהר"ל בספר גור אריה (דברים פרק ד' פסוק ו') ובגבורות סוף פרק כ"ט, כתב, וז"ל, ושמרתם זו משנה וכו'. פירוש, **המשנה** היא נקראת **שמירה**, שצריך אדם לשמור, כדי שיהיה **שמור בלבו** לעשות המצוה.

ונראה, (כתב המהר"ל) מפני כי לשון **שמירה**, על הדבר **השמור** במוח של אדם, וזהו **במשנה**, לפי שהמשנה צורת כל מצוה ומצוה, ושייך בזה שמירה, שהם שמורים אצלו,

אבל התלמוד, שהוא קושיות ופרוק, אין שייך בו שמירה, לפי שאינו עומד בחדר ששם הצורות שמורות, כי יש לו חדר אחר במוח,

פרפראות פאר

לא החדר ששם הצורות שמורות, עכ"ל שם (דברים פרק ד' פסוק ו'),

ובספר גבורות ה' (פרק כ"ט), כתב, יש שלשה כוחות באדם הפרטי, ואלו השלש כוחות יש להם מקומות מחולקים במוח,

האחד, הוא בתחילת המוח,

השני, באמצע,

והשלישי, באחרית המוח,

והראב"ע פירש שאלו שלשה כוחות נקראו, חכמה בינה דעת,

באחרית המוח שם הכוח הזוכר,

באמצע המוח הכוח המחשב, והוא נקרא הכוח השופט, השופט על הדברים שמקבל הדמיון ומרכיבם ומפרידם זה מזה ושופט עליהם,

במוקדם מן המוח, שם כח המקבל החכמה, וא"כ המשנה נמצאת בחדר הזיכרון, שהוא באחרית המוח, ואילו התלמוד נמצא בחדר המחשבה, שהוא באמצע המוח,

יד, מאז מתן תורה נתחייבו ישראל
שלא לשכוח דבר אחד מהתורה

כתיב (דברים פרק ד' פסוק ט') "רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח" וגו'

כתב הכלי יקר (דברים פרק ד' פסוק ט') "פן תשכח את הדברים" וגו'. חז"ל (אבות ג') למדו מכאן **שהשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו**, כי גורם לעצמו שגם ה' ישכחו, כמו שנאמר (הושע ד ו'), "ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני". ע"כ,

עוד דרשו חז"ל (חגיגה ט ב) מן הפסוק (מלאכי ג יח) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו" שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד.

וכ"כ הכלי יקר, ושמעתי (אפשר כוונתו למהרש"א שכתב בדיוק אלה הדברים) רמז לדבר, ל"א ע'בדו ראשי תיבות שלו, עולה מאה, לומר שהלומד מאה פעמים, עדיין נקרא לא עבדו, "ע'ובד א'להים ל'אשר" ראשי

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

תיבות שלו, עולה מאה ואחד, כי השונה פרקו מאה ואחד פעמים נקרא עובד אלקים,

וכתב עוד הכלי יקר, וזו משלי, לעשות רמז יקר מזה, והוא, כשתסתכל במלת **זכר** ובמלת **שכח** תמצא מספר מאה ואחד ביניהם, והרוצה לבטל השכחה, יחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, ובהם יפחות מן מספר **שכח** מספר מאה ואחד, וישאר מן שכח מלת זכר, על כן, מאז (שילמד מאה ואחד פעמים) יהיה הדבר כמוס ומחודד אצלו לזכרון לא ישכח עוד.

וקרוב לשמוע שהמלאך הממונה על הזכרון, זכר שמו ויש לו רכ"ז כוחות, והמלאך הממונה על השכחה שכח שמו ויש לו שכ"ח כוחות, נמצא שיש לו מאה ואחד כוחות יותר מן מלאך של הזכרון, על כן השכחה גוברת על האדם, לפיכך צריך הוא לחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, כי בכל פעם ופעם שיחזור הוא מחסר ומחליש כח אחד מכוחותיו, וכשחזר מאה ואחד פעמים החליש כל כוחותיו היתרים, ונכנס תחת יד המלאך הממונה על הזכרון, ולא ישכח עוד.

רמז לדבר, ה'שמר ו'שמור נ'פשך מ'אד" ראשי תיבות מן ארבע תיבות אלו עולה למספר **מאה ואחד**, וראשי תיבות של תיבת ל'ך היינו למ"ד, וכאילו אמר, למוד תורתך מאה ואחד פעמים פן תשכח את הדברים, וזה רמז יקר, **עכ"ל הכלי יקר**,

וכתב עוד הכלי יקר, לתרץ כפל הלשון, "השמר לך, ושמור נפשך", דמה שאמר "השמר לך" רצה לומר שמירת הגוף, ושמור נפשך, הוא שמירת הנפש, וגם לא הזכיר בשמירת הגוף, מאד, כמו בשמירת הנפש, מכיון שבשמירתה צריך האדם להזהר ביותר מבשמירת הגוף, לכך אמר ושמור את נפשך, מאד, עכ"ל הכלי יקר,

אפשר לצרף הדברים ולומר, מכיון ואזהרת הפסוק, גם עפ"י הפירוש הפשוט, שלא לשכוח דבר מהתורה, וביותר עפ"י רמזיו של בעל הכלי יקר, כמה שצריך להתאמץ ביותר וללמוד מאה ואחד פעמים, ולזה צריך לשמור מאוד הנפש, וגם הגוף צריך שמירה, שלא יחלש, ויצא שכרו בהפסדו, ולפיכך ביאר כאן, כי התורה כפלה השמירה, שיש לשמור הגוף והנפש.

טו, למה הוסיף רבי יהושע בן חנניה דומה לאשה שיוולדת וקוברת

איתא בגמרא (סנהדרין דף צט עמוד א) כל הלומד תורה ואינו חוזר (משנן, רש"י) עליה דומה לאדם שזורע ואינו קוצר. רבי יהושע אומר, כל הלומד תורה ומשכחה, דומה לאשה שיוולדת וקוברת,

איתא במשנה (אבות פרק ב' משנה ח') רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו, וכתב הר"ר עובדיה מברטנורא, ע"ש שהיא גרמה לו שיהא חכם. שמיים שנולד לא הוציאה עריסתו מביה"מד כדי שלא יכנסו באזניו אלא ד"ת,

מקור הדברים ה"ה בירושלמי

איתא בירושלמי, (יבמות דף ח' ע"ב), מעשה ברבי דוסא בן הרכינס, שראה את רבי יהושע וקרא עליו (ישעיה כ"ח) "את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב" וגו', זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה. ע"כ

לפי"ז י"ל דכשראה רבי יהושע בן חנניה (שסתם רבי יהושע הוא רבי יהושע בן חנניה) כיצד הביאתו אמו להיות ת"ח שמיים שנולד הביאתו לביהמ"ד, הבין שאם לא לתורה בשביל מה ילדתו אמו, ולכן אמר דומה לאשה שיוולדת וקוברת.

טז, ממקום הנהמה משם הנחמה והשמעת ענויים הגיע זמן גאולתכם

איתא במדרש (ילקוט שמעוני ישעיהו פרק ס' רמז תצט), שנו רבותינו, בשעה שמלך המשיח בא, עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענויים הגיע זמן גאולתכם, ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם שנאמר קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח, ע"כ,

למה מלך המשיח עומד על גג בית המקדש

יש לתת טעם לשבח, למה מלך המשיח עומד על גג בית המקדש,

איתא במדרש, (מדרש הנעלם זהר חדש דף ק"י ע"ב), שלחו להם בני הארץ הקדושה לבני בבל, לנו ראוי לבכות ולפרש האלפא ביתא שבספר איכה, משום שאנחנו בכל יום מתקרבים לערסא של אמנו השכינה ואין אנו מוצאים אותה שם, שואלים עליה ואין מי שיביט

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

עלינו, נשאל את ערסא והיא מבולבלת. נשאל את כורסתה והיא נופלת, נשאל את היכלותיה והם נשבעים שאינם יודעים ממנה נשאל את העפר ורושם עקבותיה אינו שם,

נשאל לגג בית המקדש, והגג משיב, שהשכינה יושבת שם מבכה ומייללת עלינו, וצועק בקול מר עלינו כמו שנאמר (ישעיהו פרק כב פסוק א), "מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות", נשאל לדרכים ולשבילים, כולם אומרים ששמעו קול מר של בכיה שבוכה על בניה, ואינם יודעים איפה היא הלכה, ע"כ עיי"ש,

ממקום הנהמה משם קול הנחמה

מבואר א"כ, שקול נהי בכי תמרורים שמיללת השכינה הוא מגג בית המקדש, וכמו שהשיב רבי יוסי את אליהו הנביא, (ברכות ג' ע"א), כששאלו, בני, מה קול שמעת בחורבה זו, ואמרתי לו, שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת, אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות לפי"ז יש לבאר דברי המדרש, בשעה שמלך המשיח בא, עומד על גג בית המקדש משום ששם היתה קול הנהמה של השכינה, כדברי הזוה"ק, מן הראוי שממקום הנהמה תבוא הנחמה, ההבדל בין נהמה לנחמה הוא במשהו שבין ה' לח' כמו בחמץ מצה שההבדל במשהו, כך ההבדל בין גלות לגאולה במשהו,

יז, למה נקראו בשם ענויים

כתיב (ישעיהו פרק כב פסוק א), "משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות", כתב רש"י ומדרש אגדה אומר, שהיו גסי הרוח, והכי,

איתא במדרש, (פתיחתא דאיכה אות כ"ד) רבי יוחנן פתח, "משא גיא חזיון" שהשליכו דברי חוזים לארץ, "מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות", א"ר לוי אלו גסי הרוח,

מבואר, שלפיכך קורא לישראל בשם ענויים, לפי שבחורבן היו גסי הרוח כדברי המדרש, ובגאולה הפכו לענויים,

יח, ביאור הכתוב לא שכח צעקת ענויים

פרפראות פאר

איתא במדרש (ילקוט שמעוני ישעיהו פרק ס' רמז תצט), שנו רבותינו, בשעה שמלך המשיח בא, **עומד על גג בית המקדש** והוא משמיע להם לישראל ואומר, **ענוים** הגיע זמן גאולתכם

כתיב (תהלים ט' י"ב) "זמרו לה' ישב ציון וגוי' **לא שכח צעקת ענוים**", **כתב רש"י**, **זמרו לה' יושב ציון** - כשיחזיר ישיבתו לציון, יזמרו לו כן,

ובזמר הזה ישירו ויזמרו לו, על שלא שכח **לצעקת "ענוים"**, כלומר, מה שהשמיע **"ענוים" הגיע זמן גאולתכם**. וזהו לא שכח לצעוק "ענוים" הגיע זמן גאולתכם.

יט, ביאור למה היה הבשורה על הר גבוה

כתיב (ישעיה מ' ט') "על הר גבה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך",

איתא בגמרא (עבודה זרה מ"ה ע"ב) כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן דע שיש שם עבודת כוכבים, ע"כ,

אפשר לומר, דלפיכך היתה בשורת הגאולה על הר גבוה דיקא, לומר לך, שכבר באה הגאולה, וכבר אפשר לעלות להר גבוה, שאין שם עבודה זרה. כדכתיב, (ישעיהו פרק נ"ב ז') מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום **מבשר טוב** משמיע ישועה אומר לציון **שכבר מלך אלקיך**, פירוש שכבר אין ע"ז.

כ, ירמיהו ראה את התקוה טרם בא הרעה ע"י מקל שקד

הכתובים בירמיהו

כתיב (ירמיהו פרק א) (ז) "ויאמר ה' אלי וגוי' על כל אשר אשלחך תלך ואת כל אשר אצוך תדבר",

"ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה ראה ירמיהו ואמר **מקל שקד** אני ראה",

"ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי **שקד** אני על דברי לעשתו",

כתיב (קהלת פרק י"ב פסוק ה'), "גם מגבוה יראו וחתחתים בדרך **וינאץ השקד** ויסתבל החגב

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

ותפר האביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הספדים",

ביאור א, "מקל שקד" "וינאץ השקד" ע"ש המהירות

כתב רש"י (ירמיהו פרק א פסוק יב), **"מקל שקד** אני ראה", השקד הזה הוא ממחר להוציא פרח קודם לכל האילנות אף אני ממחר לעשות דברי,

ומדרש אגדה, השקד הזה, הוא משעת חניטתו עד גמר בישולו עשרים ואחד יום, **כמנין ימים**

שבין שבעה עשר בתמוז שבו הובקעה העיר לתשעה באב שבו נשרף הבית, עכ"ל רש"י,

כתב רש"י (קהלת פרק י"ב פסוק ו'), **וינאץ השקד תצמח נבואת ירמיה**, שנאמר (ירמיה א) **"מקל שקד** אני רואה" אמר ר' אליעזר השקד הזה משעה שהוא מניץ עד גמר פירותיו כ"א יום **כך מ"ז בתמוז עד ט' באב כ"א יום**, עכ"ל רש"י,

איתא בגמרא (בכורות דף ח' עמוד א') ת"ר תרנגולת לעשרים ואחד יום **וכנגדה באילן לוז**, ע"כ,

כתבו התוספות (בכורות ח' א' ד"ה תרנגולת), בטנים **ושקדים** (בראשית מג) מתרגם ירושלמי **לוזים**, ויש **מפרשים**, **מקל שקד** אחד לכ"א אף מ"ז בתמוז לתשעה באב כן, **וינאץ השקד** (קהלת יב) מתרגם שיגדא, **עכ"ל התוספות**, והכי, **איתא בגמרא** (ירושלמי תענית פרק ד' הלכה ה'), א"ר אבונה סימנא (ירמ"א יא) **"מקל שקד** אני רואה" מה **הלוז** הזה משהוא מוציא את ניצו ועד שהוא גומר את פירותיו כ"א יום כך מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית כ"א יום, ע"כ

ביאור ב, "מקל שקד" "וינאץ השקד" הוא התקווה בלוז של שדרה

איתא במדרש (קהלת רבה פרשה י"ב סימו ה'), **עה"כ וינאץ השקד** ר' לוי אמר, **זה לוז של שדרה**,

איתא במדרש (בראשית רבה פרשת בראשית פרשה כח סימן ג'), **כתיב** (בראשית ו' ז) **ויאמר ה' אמחה את האדם**, רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק אמר **אפילו לוז של שדרה**, שממנו הקדוש ברוך הוא מציץ את האדם לעתיד לבוא נמחה במבול,

והכי איתא במדרש, (בראשית רבה פרשת בראשית פרשה כח סימן ג'), **ובנוסח שונה במקצת במדרש** (קהלת רבה פרשה י"ב סימן ה'), אדריאנוס שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בן חנניא א"ל מהיכן הקדוש ברוך הוא מציץ את האדם לעתיד לבא, א"ל **מלוז של שדרה** א"ל מנין אתה יודע א"ל איתיתיה לידי ואנא מודע לך, טחנו ברחים ולא נטחן, שרפו באש ולא נשרף, נתנו במים ולא נמחה, נתנו על הסדן והתחיל מכה עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא חסר כלום. עכ"ל המדרש,

כתב היפ"ת (מובא בעץ יוסף בראשית רבה פרשה כח סימן ג'), מקור דרשות אלו הם מפסוק באיוב (פרק יד פסוק יט), "אבנים שחקו מים תשטף ספיחיה עפר ארץ, **ותקות אנוש האבדת**,

זהו לוז של שדרה שהוא **תקות** האדם לקום בתחיית המתים, וצורך קיום לוז זה, להראות אמיתות התחיה לאנשים, שלפי הטבע היה ראוי שיפסד, אלא שה' עשה כן להורות שהגוף עודנו קיים לפני ה' ויעמוד לקץ הימין עכ"ל,

כתבו התוספות (בכורות ח' א' ד"ה תרנגולת), **מקל שקד** (ירמיה א' י"ב) מתרגם חוטרא **דלוזא**, **עוד אמרינן** וינאץ השקד זה **לוז של שדרה** ממנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא **לוז תרגום של שקד** (ויקרא רבה). עכ"ל **התוספות**,

מבואר, כי **השקד מרמז על תקווה ועל המהירות**, וע"ז אמר **היטבת לראות שהראיתך את הטוב**.

כא, טעם לכך שעצם הלז ניזון מסעודת דוד מלכא משיחא שיבוא בב"א

איתא בגמרא (שבת קי"ט ע"ב). לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת,

כתב הבית יוסף (אורח חיים סימן ש'), כתוב בשבלי הלקט (סי' ק"ל) משל שמלוין את המלך ביציאתו כשם שמלוין אותו בכניסתו (עי' פסחים קג),

ובסדורים מפרש, אבר יש באדם ונסכוי שמו ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת, עכ"ל.

מבואר, שעצם הלז נהנה רק מסעודת מלוה מלכה סעודתא דדוד מלכא משיחא,

יש לתת טעם לכך שהלז נהנה מסעודת מלוה מלכה

אפשר לומר, שמכיוון שעצם הלז יש בו את **התקווה והבשורה** שלעתיד, כפי שנתבאר לעיל, לפיכך הוא נהנה מסעודת מלוה מלכה של מלך המשיח שהוא **התקווה והבשורה** שלעתיד בבאו"א.

כב, נחמו נחמו נחמה אחת או שתיים רש"י לשיטתו והמהרש"א לשיטתו

כתיב (ישעיה מ' א') "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם", **ופירש רש"י**, **נחמו**, אתם נביאי, **נחמו**, את עמי,

מבואר א"כ לדברי רש"י דהלשון הכפול בפסוק, נחמו נחמו עמי, הוא **נחמה אחת** שיאמרו נביאים לעם ישראל,

יש לברר אם כפל הלשון נחמו נחמו, הם שתי נחמות נפרדות, או נחמה אחת בלשון כפול, כפירש"י,

מצינו כי כל הנחמות נאמרו בלשון כפול, גם בלשון מקרא (ישעיה מ' א'), נחמו נחמו עמי, וגם בלשון חז"ל, כמ"ש, (מכות כ"ד ע"ב) עקיבא נחמתנו עקיבא נחמתנו,

כתב המהרש"א (מכות כ"ד ע"ב), וז"ל, כפלו הדברים, ע"ש שני המעשים המובאים בגמרא, **כי מצינו כל הנחמות בלשון כפול**, נחמו נחמו, עכ"ל,

מבואר בדברי המהרש"א, שמשווה בין לשון מקרא ללשון חז"ל, שגם בפסוק **נחמו נחמו**, כמו בדברי חז"ל, **עקיבא נחמתנו עקיבא נחמתנו**, הם **שתי נחמות נפרדות**, אך לדברי רש"י הרי הם **נחמה אחת בלשון כפול**,

ביאור הדבר דרש"י לשיטתו והמהרש"א לשיטתו

איתא בגמרא (פסחים נ"ד ע"ב), תנו רבנן שבעה דברים מכוסים מבני אדם אלו הן יום המיתה **ויום הנחמה**,

ופירש רש"י, ויום הנחמה - של כל אדם, מתי יתנחם מדאגתו, **מבואר**, שהנחמות הם נחמות נפרדות לכל אדם מדאגתו הוא,

פרפראות פאר

כתב שם המהרש"א, וז"ל, ויום הנחמה, פירש"י, של כל אדם, ויותר נראה לפרש, יום נחמה שיתנחמו ישראל על גלותן, עכ"ל,

לפיכך נראה לי לומר, דרש"י לשיטתו אזיל, והמהרש"א לשיטתו אזיל,

דרש"י סבור, שיש לחלק בין לשון מקרא ששם הם נחמה אחת. ללשון חז"ל שלדבריהם הם נחמות נפרדות,

ולפיכך לא פירש רש"י (פסחים נ"ד ע"ב), יום הנחמה, על נחמת ישראל מגלותן, כהמהרש"א,

משום שבנחמת ישראל מגלותן פירש רש"י על הכתוב נחמו נחמו (ישעיה מ' א') שהיא נחמה אחת, ורק בלשון חז"ל, הם נחמות רבות, כמו שפירש רש"י בגמרא, (פסחים נ"ד ע"ב), שיום הנחמה, של כל אדם, שהם נחמות נפרדות,

והמהרש"א שהשווה בין לשון מקרא ללשון חז"ל, משום שהוא סבור, כי בכלם הנחמות נפרדות, לכן נראה לו לפרש יותר, יום נחמה שיתנחמו ישראל על גלותם, שהם נחמות נפרדות, כדלקמן,

כג, שלא לבייש הוא דרכו של אהרון שהיה אוהב שלום ורודף שלום

איתא במשנה (מסכת אבות פרק א' י"ב) הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרון אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ע"כ,

מבואר כי הדרך שלא לבייש למדנו מדרכו של אהרון,

איתא בגמרא (תענית דף כו עמוד ב), לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וביום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו, ע"כ, והקשו במפרשים, וביותר כתב הכלי יקר (בספר עוללות אפרים חלק ב' עמוד ל"ז מאמר רנ"ג) חלילה שביום קדוש כזה יהרהרו בנות ישראל בעניין הזיווג,

אלא הנכון אצלי שאמירה זו היא תפילה ובקשה להקבה שנקרא בחור שנאמר בחור כארזים, ופסוק זה בהקב"ה מדבר, ואנו מבקשים שיברור אותנו לנחלה לו כימי עולם וכשנים קדמוניות, עכ"ל הכלי יקר.

מבואר שיום הכפורים הוא זכותו של אהרון הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים,

שפת אמת במדבר פרשת מסעי שנה תרנט ומיתת אהרן כתיב בתורה ויעל כו' בר"ח אב. כדי שזכותו יעמוד לנו בזה הזמן השפל. כענין דאיתא במרע"ה שנקבר מול בית פעור להגן בזה המקום השפל מכל המקומות כן הוכן אהרן להגן בזה החודש. עכ"ל השפת אמת.

ואתחנן נחמו ט"ו באב תשפ"ב

לפיי"ז יש לפרש ט"ו באב ויום הכיפורים, "שבהן" כלומר שבזכותן שהם זכותו של אהרון הכהן, מהם למדנו שלא לבייש,

כד, ונראה לומר בדרך צחות, ענבי הגפן בענבי הגפן

איתא בגמרא (תענית דף לא עמוד א) בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים, תנא, מי שאין לו אשה נפנה לשם. קחו מקחכם לשום שמים, ובלבד שתעטרונו בזהובים.

על פי מה שדימו חז"ל (פסחים מט.) את השידוך לגפן, שאמרו ענבי הגפן בענבי הגפן, י"ל כי זהו שאמרו שהיו יוצאות וחולות בכרמים, היינו שהיו יוצאות לחפש את ענבי הגפן.

כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה נראה לבאר טעם הענין שהיו יוצאות, אע"פ שכל כבודה בת מלך פנימה, על פי המשך דברי הגמרא שם, שהיו אומרות, ובלבד שתעטרונו בזהובים, והלשון תעטרוני הכוונה לעטר את בגדיה שיהיו משובצים בזהב, ועל ידי כך שיהיו בגדיה משובצים זהב תוכל לקיים בעצמה "כל כבודה בת מלך פנימה מאחר וממשבצות זהב לבושה",

כה, ביאור מחול לצדיקים

איתא בגמרא (תענית ל"א ע"א) עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

במילה מחול נרמזו מעלות צדיקי אמת שישתתפו

במחול בחמש אופנים

מולח, הוא נתינת צדקה מכספו, ע"ד "מלח ממון חסר"

חומל, מי שחומל ומרחם, וכואב את כאבם של אחרים,

מוחל, מי שמוחל כשעושים לו רעה נגדו,

לוחם, מי שנלחם את מלחמות ה', ולא מלחמות עצמו

חולם, כידוע החלומות בשינה הם לפי הרהורי האדם ביום, והמהרהר שטויות יחלום שטויות

להערות הארות ולקבלת העלון

ניתן לפנות אל "מכון פאר"

רח' חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161555

נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com